

Limfedem

V raziskavi bomo spremljali tudi obseg zgornjega uda, da bomo lahko prepoznali že začetno stanje limfedema ter s takojšnjim ukrepanjem preprečili hujše otekanje.

Bolečina

V raziskavi OREH bolnice redno sprašujemo tudi o bolečinah, s katerimi se spopadajo. Pri vseh stopnjah bolečine pomagajo masaža, razgibavanje, ustrezna dejavnost, aromaterapija in glasbena terapija. Bolečine v mišicah in sklepih zmanjšamo tudi s fizično aktivnostjo, jogo in masažo. Blagodejna je tudi akupunktura. Pri bolečinah v mišicah in sklepih onkolog pogosto predpiše različna zdravila.

Izguba las

Med neželene stranske učinke zdravljenja lahko spada tudi izguba las, pri čemer koordinatorka celostne rehabilitacije v sodelovanju z onkologom lahko bolnici svetuje, kako prestatiti te težave.

Poklicna rehabilitacija

Bolnice v raziskavi sprašujemo, ali se želijo vrniti na delovno mesto in ali pri tem potrebujejo strokovno pomoč specialista medicine dela, ki se ukvarja s poklicno rehabilitacijo. Poklicna rehabilitacija ni le medicinska stroka, saj zajema tudi psihološko in socialno rehabilitacijo. Zato v timu sodelujejo tudi strokovnjaki s teh področij in seveda družinski zdravnik.

Kje lahko izvem več?

Priročniki in druga gradiva o zdravljenju in okrevanju ob raku dojke so zbrana na spletnem mestu:

<https://www.onko-i.si/oreh>

Na koga se lahko obrnem po pomoč ali podporo?

Koordinatorica celostne rehabilitacije:
Zlatka Mavrič, diplomirana medicinska sestra

Telefon: 01 5879479 ali 030 487 748

E-pošta: koordinator.oreh@onko-i.si

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 7. do 15. ure

Onkološki inštitut Ljubljana, ambulanta C1
Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana

Izdal: Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana
Pripravili: Mateja Kurir, Zlatka Mavrič, Lorna Zadavec Zaletel,
Nataša Kos, Andreja Cirila Škufca Smrdel in Nikola Bešič
Postavitev zgibanke: Barbara Bogataj Kokalj
Lektura: Marko Janša, Jezikovna zadruga Soglasnik
Tisk: Tiskarna Koštomaj d.o.o.
Naklada: 1000 izvodov
Leto izida: 2020
RES/2020/1

Raziskavo o celostni rehabilitaciji bolnic z rakom dojke OREH financirata Agencija Republike Slovenije za raziskovanje in Ministrstvo za zdravje (Projekt V3-1906). Nosilec raziskave je Onkološki inštitut Ljubljana. Partnerji raziskave: Inštitut medicinske rehabilitacije UKC Ljubljana, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije – Soča, drugi zdravstveni zavodi in organizacije po Sloveniji.

OREH

Raziskava o celostni
rehabilitaciji bolnic
z rakom dojke

S celostno in pravočasno rehabilitacijo onkološkim bolnikom zagotavljamo kakovostno življenje.

Nosilec:

ONKOLOŠKI INŠTITUT
INSTITUTE OF ONCOLOGY
LJUBLJANA

Partnerji:

Inštitut medicinske
rehabilitacije UKC
Ljubljana

Univerzitetni
rehabilitacijski
inštitut Republike
Slovenije – Soča

zdravstveni
zavodi
in druge
organizacije

Kaj je celostna rehabilitacija?

Celostna rehabilitacija vključuje aktivne postopke, s katerimi onkološkimi bolnikom omogočimo najboljše telesno, duševno in socialno delovanje od diagnoze dalje. Celostna rehabilitacija zajema medicinsko, psihološko, socialno in poklicno rehabilitacijo.

Kaj je OREH?

OREH je pilotna raziskava o celostni rehabilitaciji onkoloških bolnikov, ki jo poskusno uvajamo v Sloveniji za zagotavljanje kakovostnejšega življenja bolnic z rakom dojke.

Bolnice z rakom dojke, ki bodo vključene v pilotno raziskavo, bodo v rednem stiku s koordinatorko celostne rehabilitacije.

Koordinatorica celostne rehabilitacije bo pri bolnicah ob postavljeni diagnozi raka dojke na Onkološkem inštitutu Ljubljana, čez šest mesecev in ponovno leto dni po postavljeni diagnozi preverjala, s kakšnimi težavami se spoprijemajo bolnice.

Koordinatorica celostne rehabilitacije bo skupaj z lečečim onkologom bolnice napotila k ustreznim strokovnjakom, ki bodo s svetovanjem in ustreznim zdravljenjem omilili ali odpravili njihove težave.

Na osnovi katerih strokovnih dognanj izvajamo raziskavo OREH?

OREH je plod večletnih strokovnih prizadevanj za vzpostavitev celostne rehabilitacije onkoloških bolnikov v Sloveniji. Celostna rehabilitacija poteka od postavitve diagnoze raka do vračanja bolnikov na delovno mesto oziroma v vsakdanje življenje.

Raziskavo o celostni rehabilitaciji bolnic z rakom dojke OREH izvajamo na osnovi:

- smernic za celostno rehabilitacijo bolnic z rakom dojke
- klinične poti za celostno rehabilitacijo bolnic z rakom dojke

Kako poteka raziskava OREH?

- V raziskavo so vključene ženske med **25. in 65. letom starosti**, ki jim je bila postavljena diagnoza raka dojke na Onkološkem inštitutu Ljubljana med decembrom 2019 in junijem 2021.
- Ženske so v okviru pilotne raziskave razdeljene na **interventno** (stalno bivališče bolnice je v območni enoti ZZZS Ljubljana ali Kranj) in **kontrolno skupino** (stalno bivališče bolnice je v katerikoli območni enoti ZZZS), ki je namenjena merjenju učinkov raziskave.
- Ženske ob obisku pri koordinatorki celostne rehabilitacije izpolnijo **triažni vprašalnik** za ugotavljanje težav in **standardizirani vprašalnik o kakovosti življenja**.
- **Koordinatorica celostne rehabilitacije** bo v podporo in pomoč bolnicam. V sodelovanju z lečečim onkologom bo bolnico glede na težave napotila na svetovanje in rehabilitacijo znotraj mreže celostne rehabilitacije, ki jo zdaj vzpostavljamo.
- Rezultati raziskave bodo zbrani do konca leta 2022, spremljali bomo kakovost življenja bolnic in trajanje bolniške odsotnosti.

Rezultati raziskave OREH nam bodo v pomoč pri vzpostavitvi celostne rehabilitacije onkoloških bolnikov v celotni Sloveniji.

Katerim področjem sledimo v raziskavi OREH?

Psihološki sklop

Onkološki bolniki se pogosto soočajo s psihološkimi težavami, zato v raziskavi beležimo, v kolikšni meri se bolnice soočajo z depresivnostjo, anksioznostjo, težavami v kognitivnih funkcijah, utrudljivostjo in nespečnostjo. Obravnava pri kliničnem psihologu lahko pomembno prispeva k lažjemu spoprijemanju s temi težavami.

Zdrav način življenja

Redna telesna dejavnost, izogibanje cigaretnemu dimu, izogibanje uživanju alkohola, primerna telesna teža in ohranjanje mišične mase bolnicam omogočajo kakovostno okrevanje.

Prehrana

Ustrezen in zdrav način prehranjevanja je eden pomembnih vidikov, ki jih beležimo in merimo v raziskavi. Bolnice o tem tudi izobražujemo.

Pomanjkanje ženskih hormonov

Zaradi zgodnje menopavze ali hormonskega zdravljenja bolnice lahko pestijo vročinski valovi, nočno potenje, izpadanje las, težave z odvajanjem urina in težave v spolnosti. Vročinske valove in nočno potenje lahko odpravimo z nefarmakološkimi in farmakološkimi ukrepi ter akupunkturo.

Delovanje srca

V raziskavi OREH s pregledi sledimo težavam bolnic s srcem. Bolnice glede na vrsto zdravljenja po potrebi napotimo na preventivne preglede.

Gibljivost in funkcionalnost

Kirurško zdravljenje lahko zmanjša gibljivost ramenskega sklepa in povzroči bolečino, ki postane kronična, če ramenski sklep ni dobro razgiban. To lahko vodi v nastanek limfedema, depresije in zmanjšane delazmožnosti oziroma v invalidsko upokojeitev. Zato v raziskavi spremljamo gibljivost in funkcionalnost ramenskega obroča ter zgornjih okončin in skrbimo za ustrezno rehabilitacijo, kadar pride do teh težav.